

Katja Levola
kunnossapitovastaava
Pirkanmaan ELY-keskus

Kangasalan alueurakassa teitä hoidetaan turvallisesti ja asiakasta ajatellen

Rakennus- ja kiinteistöalan kehittämiseksi perustettiin muutama vuosi sitten kansallinen Tukefin-hanke.

Sen tavoitteena on ollut kehittää hankinta- ja yhteistyömalleja, projektien toteutusmalleja sekä alan osaamista siten, että osallistuville organisaatioille ja alalle syntyy pysyvät edellytykset parantaa tuottavuutta ja innovatiivisuutta sekä vähentää hukkatekijöitä. Pirkanmaan ELY-keskuksen Kangasalan hoidon ja ylläpidon alueurakka on yksi vuonna 2010 alkaneen Tukefin 2 -hankkeen piloteista. Tämän pilotin tavoitteena on ollut löytää hoidon alueurakoihin uusia kannustinmalleja, jotka osaltaan voisivat edistää infra-alan tuottavuuden ja kumppanuuden kehittymistä.

Kangasalan alueurakka on vuonna 2011 alkanut Pirkanmaan ELYn kilpailuttama ja tilaama viisivuotinen perusurakka. Urakan tiestön laajuus on reilut 600 tiekilometriä, josta sorateitä on noin 250 kilometriä. Lisäksi urakkaan kuuluu yli 70 kilomet-

Tämän pilotin tavoitteena on ollut löytää hoidon alueurakoihin uusia kannustinmalleja, jotka osaltaan voisivat edistää infra-alan tuottavuuden ja kumppanuuden kehittymistä.

riä kevyen liikenteen väyliä. Urakka on tiestöltään ja liikenteeltään monimuotoinen. Urakka-alue ylittää Keski-Suomen ja Päijät-Hämeen rajoilta etelään lähes Hämeenlinnaan saakka. Toisaalta sitä halkoo Tampereen päässä vilkas moottoriliikennetie, toisaalta alueella on runsaasti alempaa tieverkkoa vesistöjen ympäröimänä.

Tilaajan tavoitteena on ollut sekä asiakaslähtöinen toiminta, että työturvallisuuden Nolla tapaturmaa ja liikenneturvallisuuden Nollavisio -ajattelumallit. Nolla tapaturmaa -ajattelun visiona on kehittää suomalaisia työpaikkoja työturvallisuudessa maailman kärkeen ja vaikuttaa siihen, että työpaikoilla ajatellaan ja toimitaan siten, että tapaturmat ovat vältettävissä. Liikenneturvallisuuden Nollavisio-ajattelun takana on valtioneuvoston hyväksymä liikenneturvallisuusvisio ja periaatepäätös, joiden mukaan tieliikennejärjestelmä on suunniteltava siten, ettei kenenkään tarvitse kuolla eikä loukkaantua vakavasti liikenteessä.

Tilaaja asetti tavoitteiden pohjalta urakkaan viisi turvallisuustavoitetta: 1) turvallisuushavaintojen kirjaaminen, 2) työtaturmien ja vakavien vaaratilanteiden kirjaaminen, tutkiminen ja analysointi vastaavien tilanteiden ennaltaehkäisemiseksi sekä korjaavien toimenpiteiden toteuttaminen, 3) MVR-mittausten tekeminen erilaisissa työkohteissa, 4) työturvallisuutta tai liikenneturvallisuutta parantavien menetelmien innovointi ja turvallisuuspuutteiden havaitseminen urakka-alueen tiestöllä ja 5) tapaturmasuh-

Nolla tapaturmaa -ajattelun visiona on kehittää suomalaisia työpaikkoja työturvallisuudessa maailman kärkeen ja vaikuttaa siihen, että työpaikoilla ajatellaan ja toimitaan siten, että tapaturmat ovat vältettävissä.

de. Lisäksi tässä pilottiurakassa tarjoajan tuli sitoutua käyttämään urakan kaikissa liikennekäyttöön tarkoitetuissa ajoneuvoissa ja laitteissa vapaaehtoisstandardien mukaisia alkolukkoja. Vaatimuksina oli myös säännöllisten kalustotarkastusten tekeminen.

Tilaaja mittaa vuosittain kesän ja talven tienkäyttäjätyytyväisyyttä kyselytutkimuksilla. Tässä pilottihankkeessa tilaaja edellytti myös, että valittava alueurakoitsija pyrkii toiminnallaan tienkäyttäjätyytyväisyyden parantamiseen tai vähintäänkin sen säilyttämiseen nykyisellä tasolla. Alueurakan kilpailutuksessa tilaaja arvioi tarjoajien sitoutumista tienkäyttäjätyytyväisyyden toteuttamiseen tarjoajien antamien tienkäyttäjätyytyväisyyslupusten perusteella

Kangasalan alueurakan palkitsemisjärjestelmänä käytetään bonus ja bonus/sanktio -järjestelmiä. Bonus on sovitun urakkasumman lisäksi maksettava palkio tavoitetason ylittävästä toiminnasta ja sanktio puolestaan urakkahinnasta vähennettävä summa, mikäli asetettu tavoitetaso alitetaan. Palkitsemisjärjestelmässä seurataan urakoitsijan antamia lupauksia tienkäyttäjättyytyväisyydestä ja turvallisuudesta sekä ammattiautoilijoiden kelinseurantaryhmän havainnoimia puutteita talvihoidossa.

Tilaaaja asetti tavoitteiden pohjalta urakkaan viisi turvallisuustavoitetta.

Palkitsemisjärjestelmän turvallisuuden liittyvä bonussumma perustuu urakoitsijan onnistumiseen turvallisuuslupauksiin liittyvien tavoitteiden saavuttamisessa. Tilaaaja maksaa bonuksen maksimimääräisenä aina, kun lupaus toteutuu

asetetun tavoitteen mukaan täysimääräisenä. Vastaavasti urakoitsijalle langetetaan maksimissaan asetettu sanktiosumma, mikäli asetettu nollassa alittuu kunkin lupauksen osalta. Turvallisuuslupauksen yhteenlaskettu maksimibonus on 50 000 euroa ja maksimisanktio 150 000 euroa vuodessa. Maksimibonus sekä talven, että kesän tienkäyttäjättyytyväisyyden tuloksista on 8 % ja maksimisanktio 14 % kauden kokonaishintaisista töistä.

Kolmas urakan aikainen bonus perustuu tilaajan valitseman noin kymmenen henkilön muodostaman ammattiautoilijoiden kelinseurantaryhmän ajantasaisesti raportoimiin havaintoihin ja puutteisiin tiestön ajo-olosuhteissa (liukkaus, lumisuus ja epätasaisuus). Palautteen antamisessa hyödynnetään ajonaikaista gps-paikannusta ja tietoliikenneyhteyksiä. Bonus määritellään kalenterikuukausittain marraskuusta maaliskuuhun ja sen suuruus perustuu raportoitujen puutteiden prosenttiosuuteen ryhmän ajamista kilometreistä urakka-alueella. Bonus on maksimissaan 30 000 euroa talvikaudessa.

Tämän pilotin neljäs urakkavuosi käynnistyi juuri. Kolmen kuluneen vuoden aikana varsinkin turvallisuuden liittyvä kannustinjärjestelmä on herättänyt mielen-

Tämän pilotin neljäs urakkavuosi käynnistyi juuri.

kiintoa alalla ja sen tiettyjä osa-alueita on otettu käyttöön myös muualla. Kangasalan hoitourakoitsija Destia Oy on suoriutunut hyvin antamistaan turvallisuuslupauksista ja saanut jokaisena kolmena urakkavuonna lähes täydet bonukset tästä osa-alueesta.

Ammattiautoilijoiden kelinseurantaryhmän havainnoimat ajo-olosuhdepuutteet ovat olleet minimaalisia ja pääuraakoitsija on ansainnut myös tästä kannustinjärjestelmästä lähes maksimibonukset. Urakan tienkäyttäjättyytyväisyyden taso on myös ollut valtakunnallisesti verrattuna erittäin hyvä. Kuitenkin tarjousvaiheessa urakoitsijan antaman erittäin korkean tienkäyttäjättyytyväisyyslupauksen vuoksi he ovat hyvistä tuloksista huolimatta saaneet tästä osa-alueesta sanktioita vuosittain. Tilaajan näkökulmasta pilotin kannustinjärjestelmien toimintaa ollut mielenkiintoista seurata ja ottaa oppia tulevia hoitourakoita suunniteltaessa. Toivon, että myös urakoitsija on saanut uusia näkökulmia ja ideoita toimintamalleihinsa tämän pilotin kautta.

